Kryptografia

z elementami kryptografii kwantowej

Ryszard Tanaś

http://zon8.physd.amu.edu.pl/~tanas

Wykład 2

Spis treści

5 DES — Data Encryption Standard

- w 1981 r. przyjęty w USA jako standard do celów cywilnych (nadal używany, choć nowym standardem od 2001 r. jest AES)

- algorytm symetryczny
- szczegóły algorytmu zostały opublikowane (podejrzenia o tylne drzwi)
- szyfruje bloki 64 bitowe (8 liter ASCII z bitem parzystości)
- klucze są efektywnie 56 bitowe (64 bity minus 8 bitów parzystości); obecnie uważa się, że taka długość klucza jest zbyt mała

5 DES — Data Encryption Standard

- w 1981 r. przyjęty w USA jako standard do celów cywilnych (nadal używany, choć nowym standardem od 2001 r. jest AES)

- algorytm symetryczny
- szczegóły algorytmu zostały opublikowane (podejrzenia o tylne drzwi)
- szyfruje bloki 64 bitowe (8 liter ASCII z bitem parzystości)
- klucze są efektywnie 56 bitowe (64 bity minus 8 bitów parzystości); obecnie uważa się, że taka długość klucza jest zbyt mała

5 DES — Data Encryption Standard

- w 1981 r. przyjęty w USA jako standard do celów cywilnych (nadal używany, choć nowym standardem od 2001 r. jest AES)

- algorytm symetryczny
- szczegóły algorytmu zostały opublikowane (podejrzenia o tylne drzwi)
- szyfruje bloki 64 bitowe (8 liter ASCII z bitem parzystości)
- klucze są efektywnie 56 bitowe (64 bity minus 8 bitów parzystości); obecnie uważa się, że taka długość klucza jest zbyt mała

5 DES — Data Encryption Standard

- w 1981 r. przyjęty w USA jako standard do celów cywilnych (nadal używany, choć nowym standardem od 2001 r. jest AES)

- algorytm symetryczny
- szczegóły algorytmu zostały opublikowane (podejrzenia o tylne drzwi)
- szyfruje bloki 64 bitowe (8 liter ASCII z bitem parzystości)
- klucze są efektywnie 56 bitowe (64 bity minus 8 bitów parzystości); obecnie uważa się, że taka długość klucza jest zbyt mała

5 DES — Data Encryption Standard

- w 1981 r. przyjęty w USA jako standard do celów cywilnych (nadal używany, choć nowym standardem od 2001 r. jest AES)

- algorytm symetryczny
- szczegóły algorytmu zostały opublikowane (podejrzenia o tylne drzwi)
- szyfruje bloki 64 bitowe (8 liter ASCII z bitem parzystości)
- klucze są efektywnie 56 bitowe (64 bity minus 8 bitów parzystości); obecnie uważa się, że taka długość klucza jest zbyt mała

5 DES — Data Encryption Standard

- w 1981 r. przyjęty w USA jako standard do celów cywilnych (nadal używany, choć nowym standardem od 2001 r. jest AES)

- algorytm symetryczny
- szczegóły algorytmu zostały opublikowane (podejrzenia o tylne drzwi)
- szyfruje bloki 64 bitowe (8 liter ASCII z bitem parzystości)
- klucze są efektywnie 56 bitowe (64 bity minus 8 bitów parzystości); obecnie uważa się, że taka długość klucza jest zbyt mała

5.1 Etapy DES

blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny

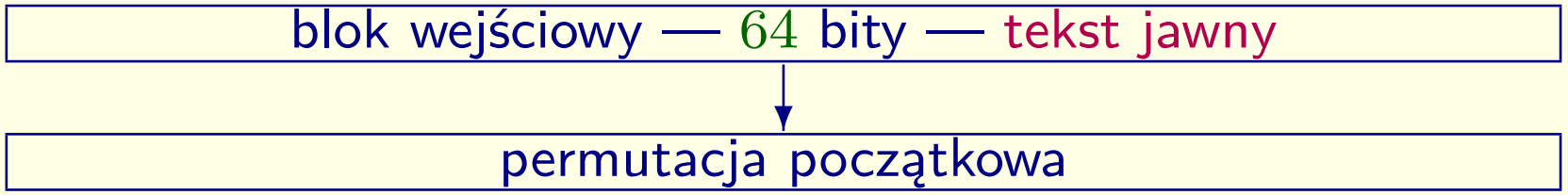
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa

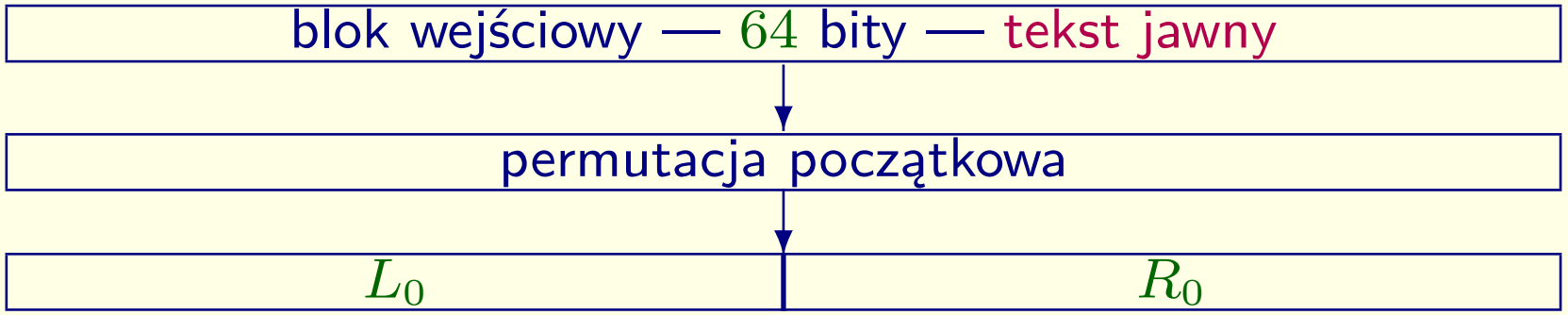
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0

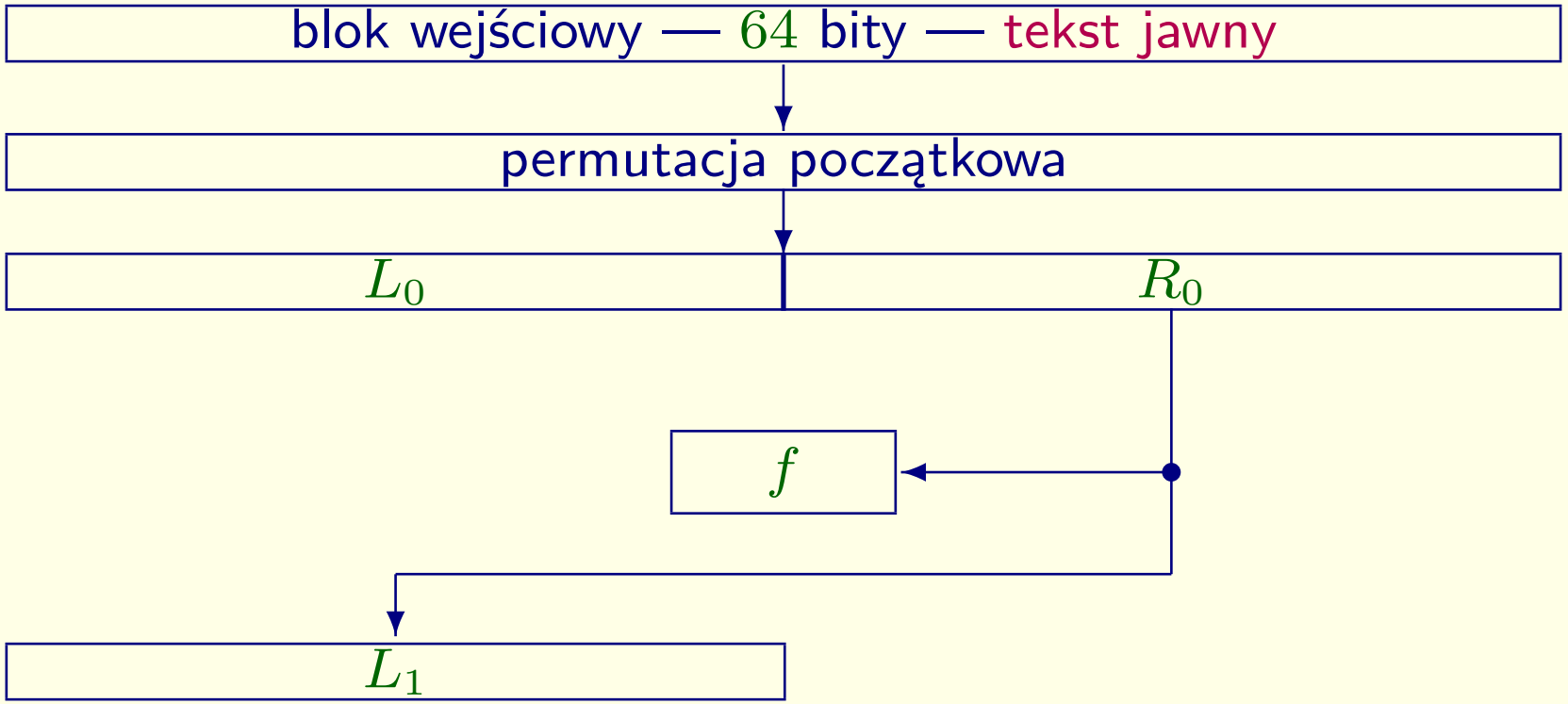
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0
f
L_1

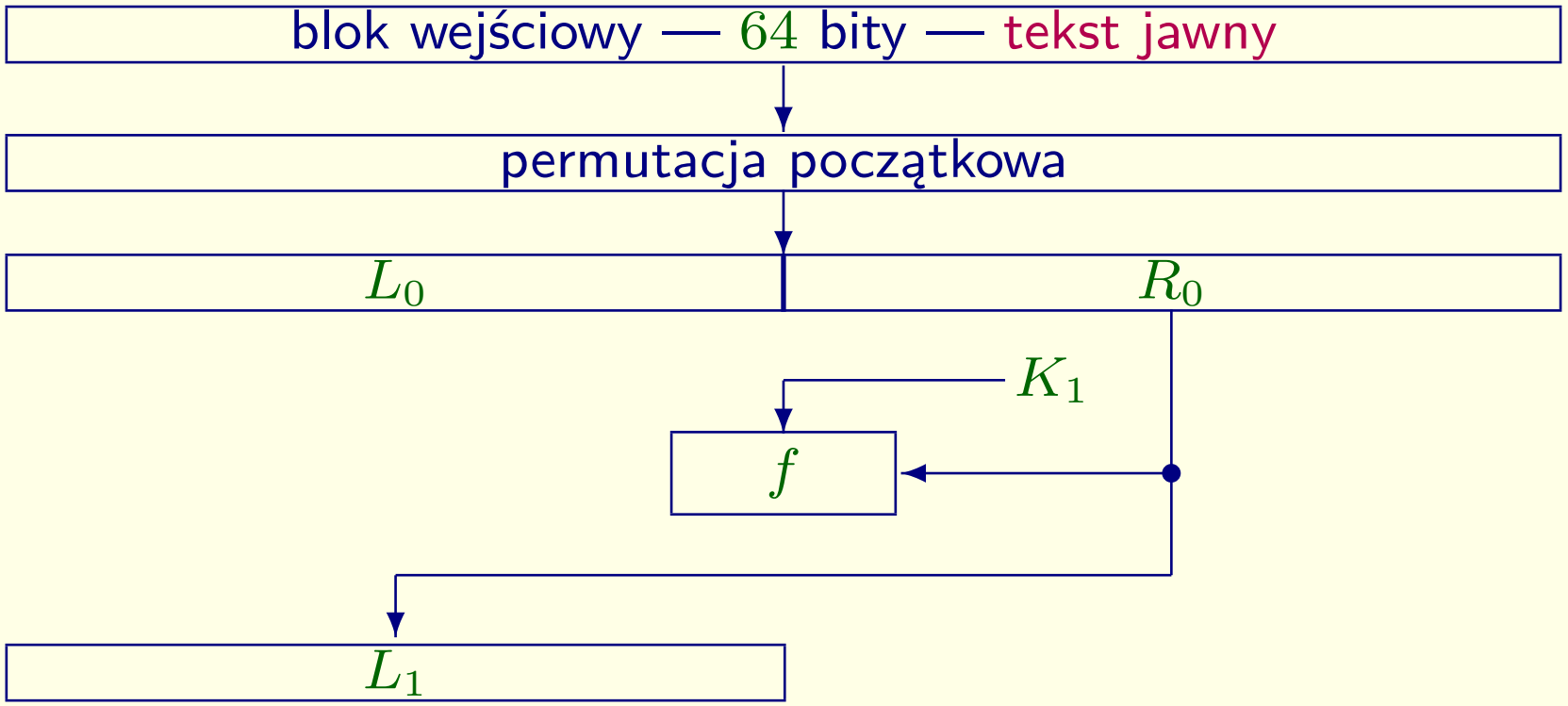
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0
K_1
f
L_1

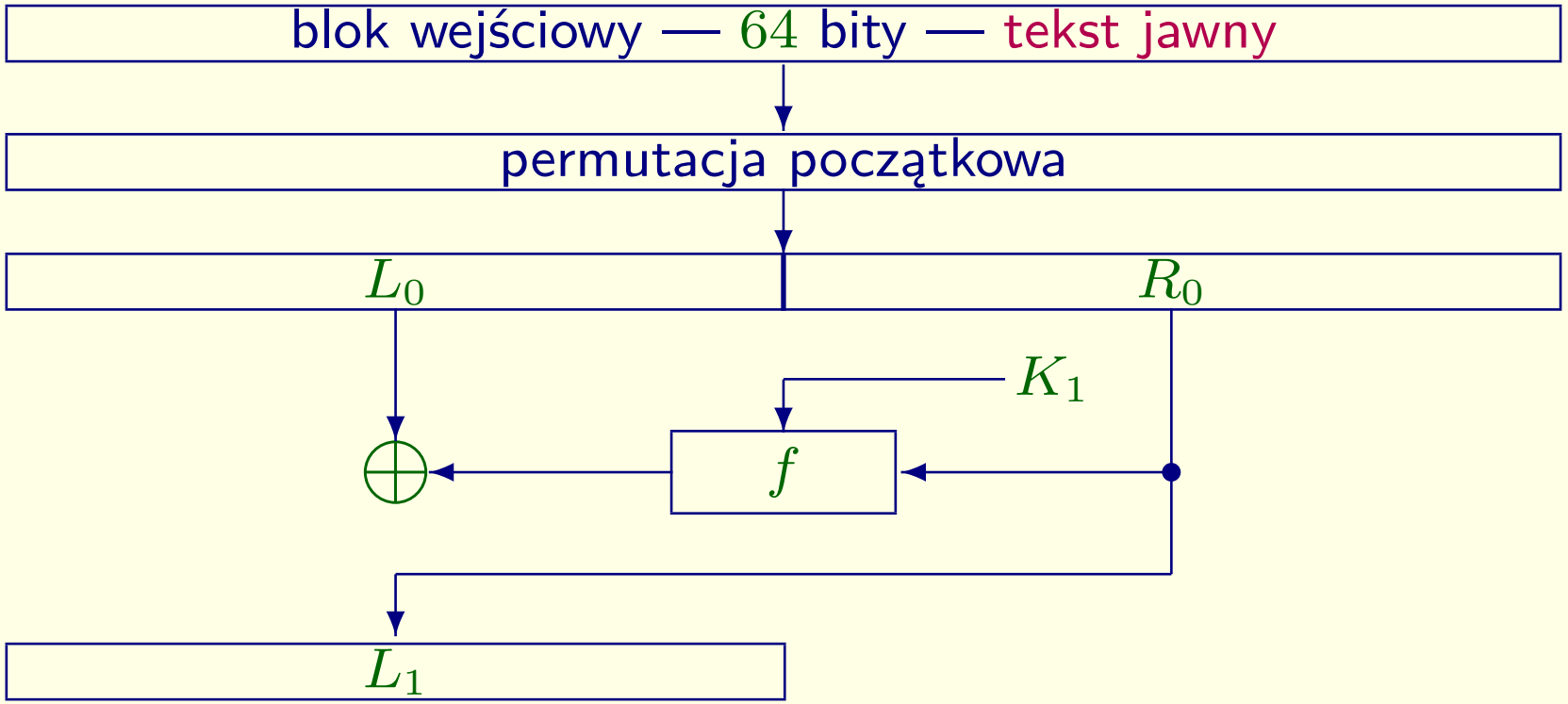
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0
K_1
f
L_1

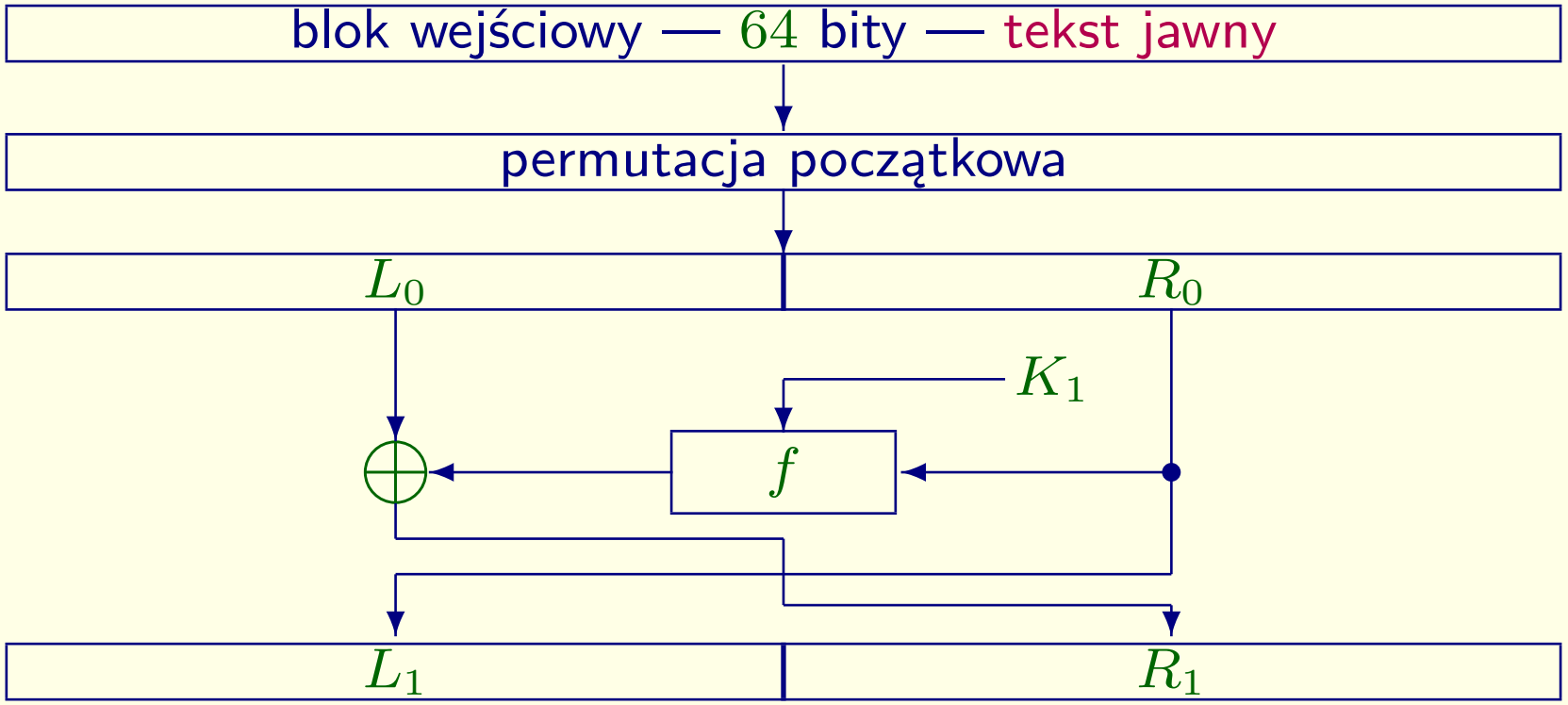
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0
K_1
f
L_1
R_1

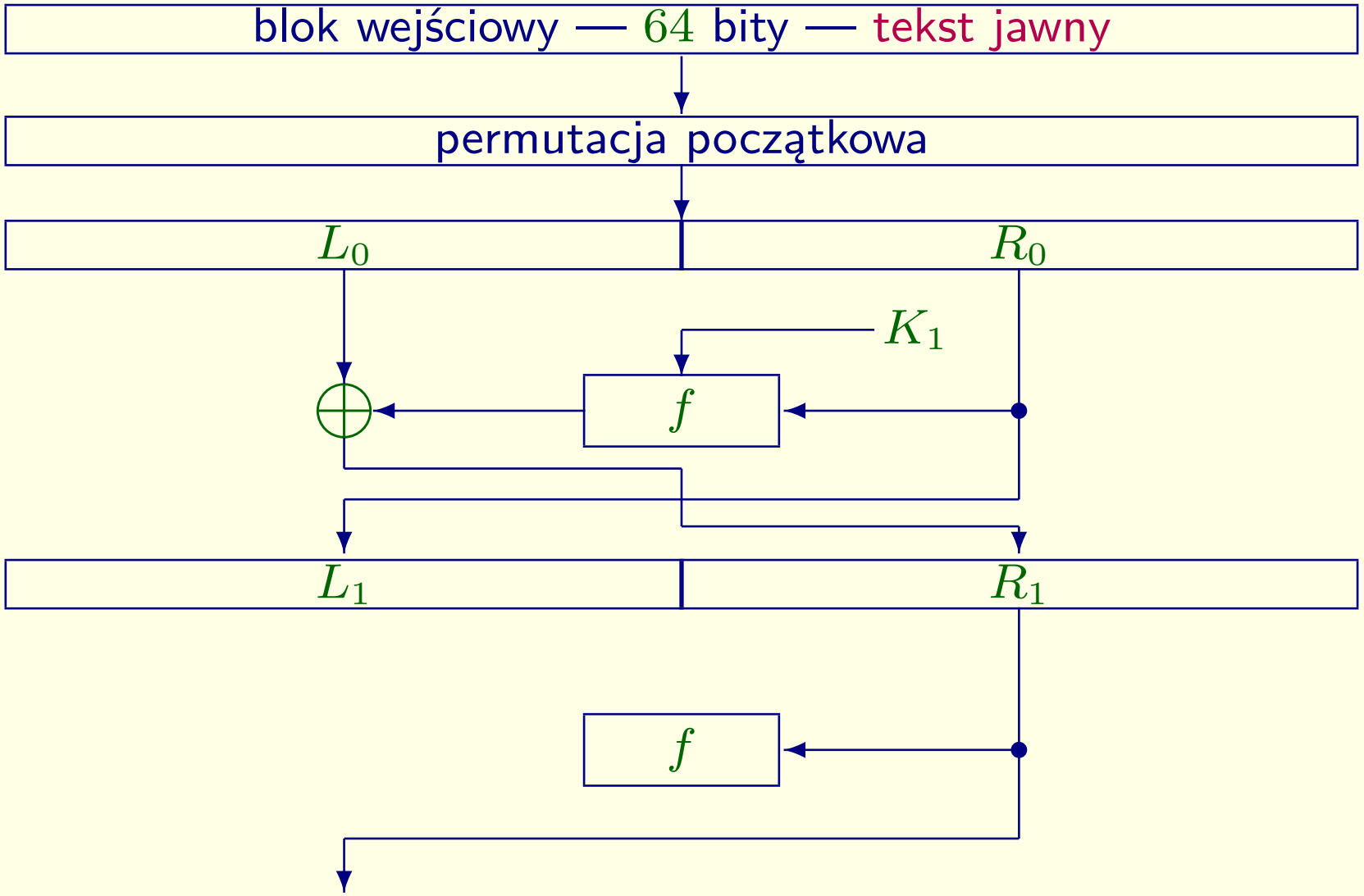
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0
K_1
f
L_1
R_1
f

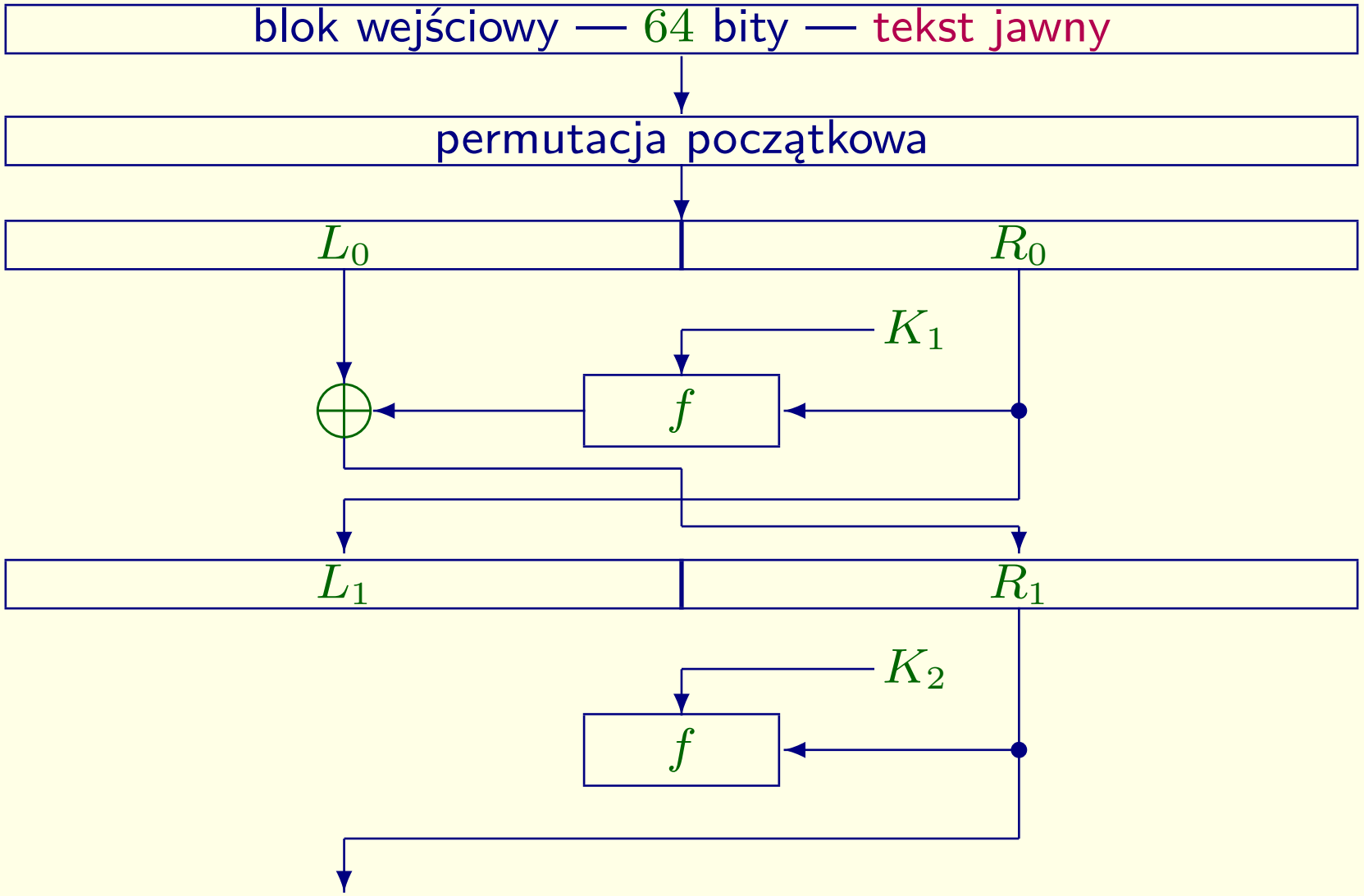
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0
K_1
f
L_1
R_1
K_2
f

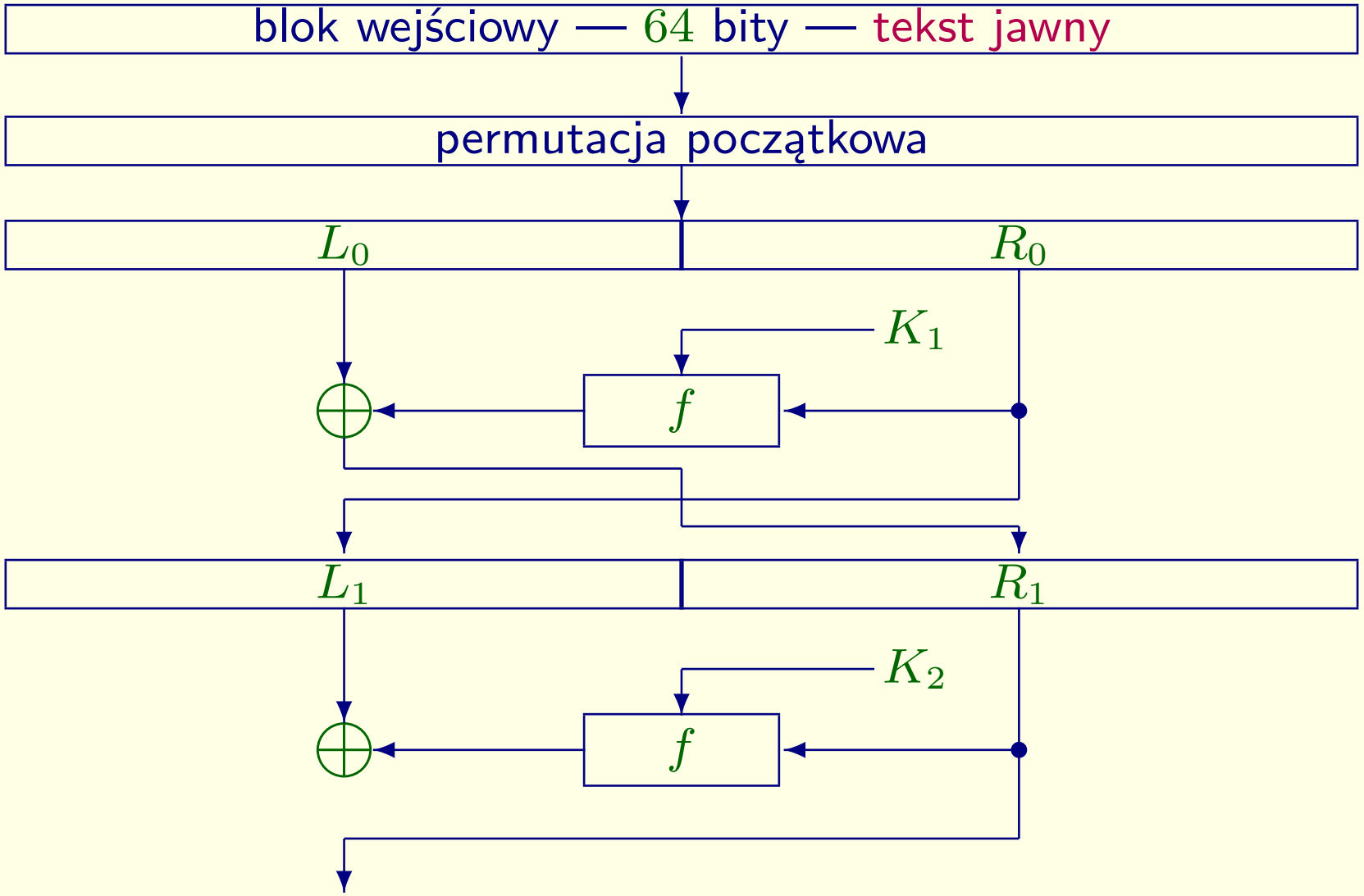
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0
K_1
f
L_1
R_1
K_2
f

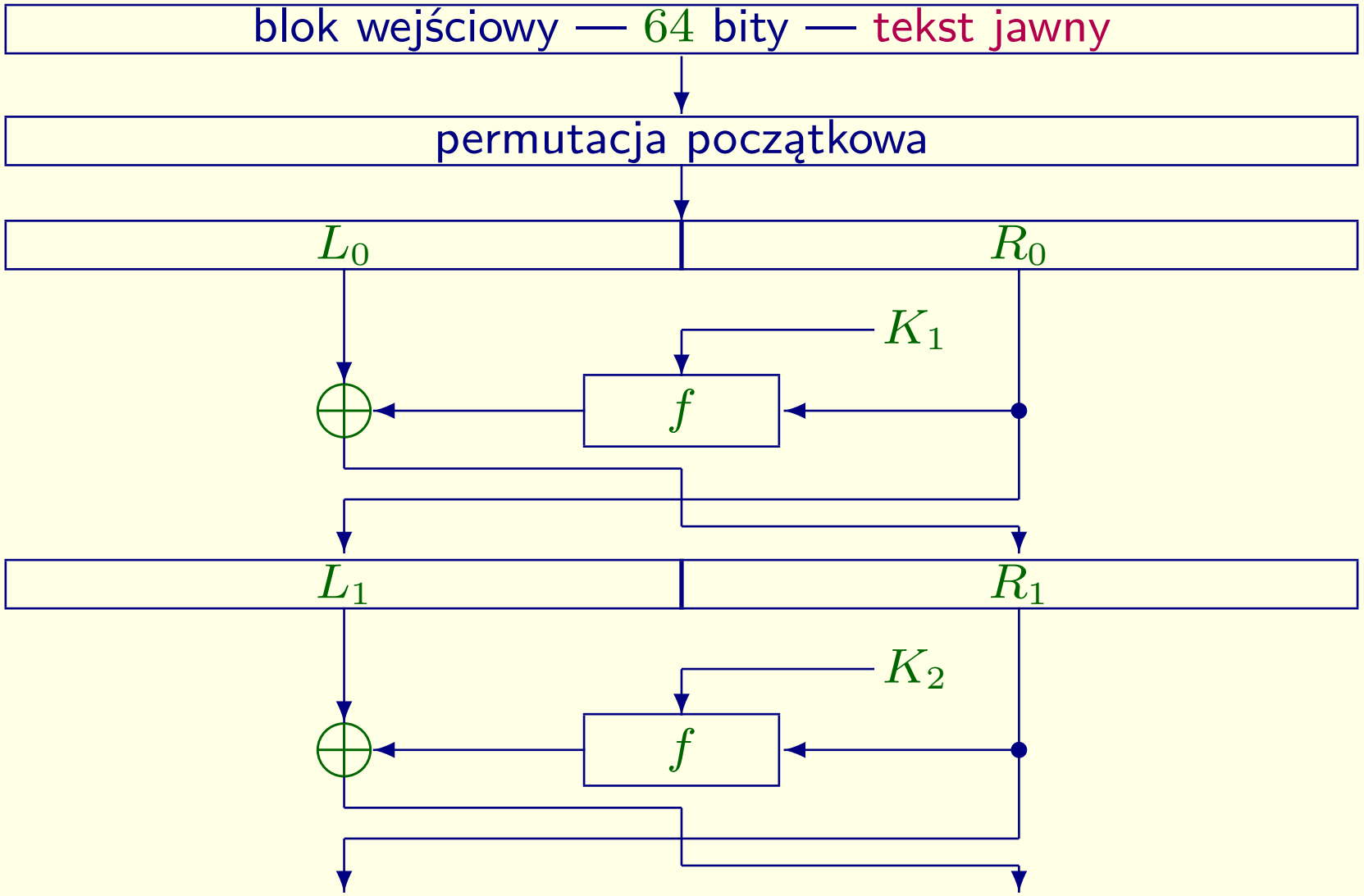
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0
K_1
f
L_1
R_1
K_2
f

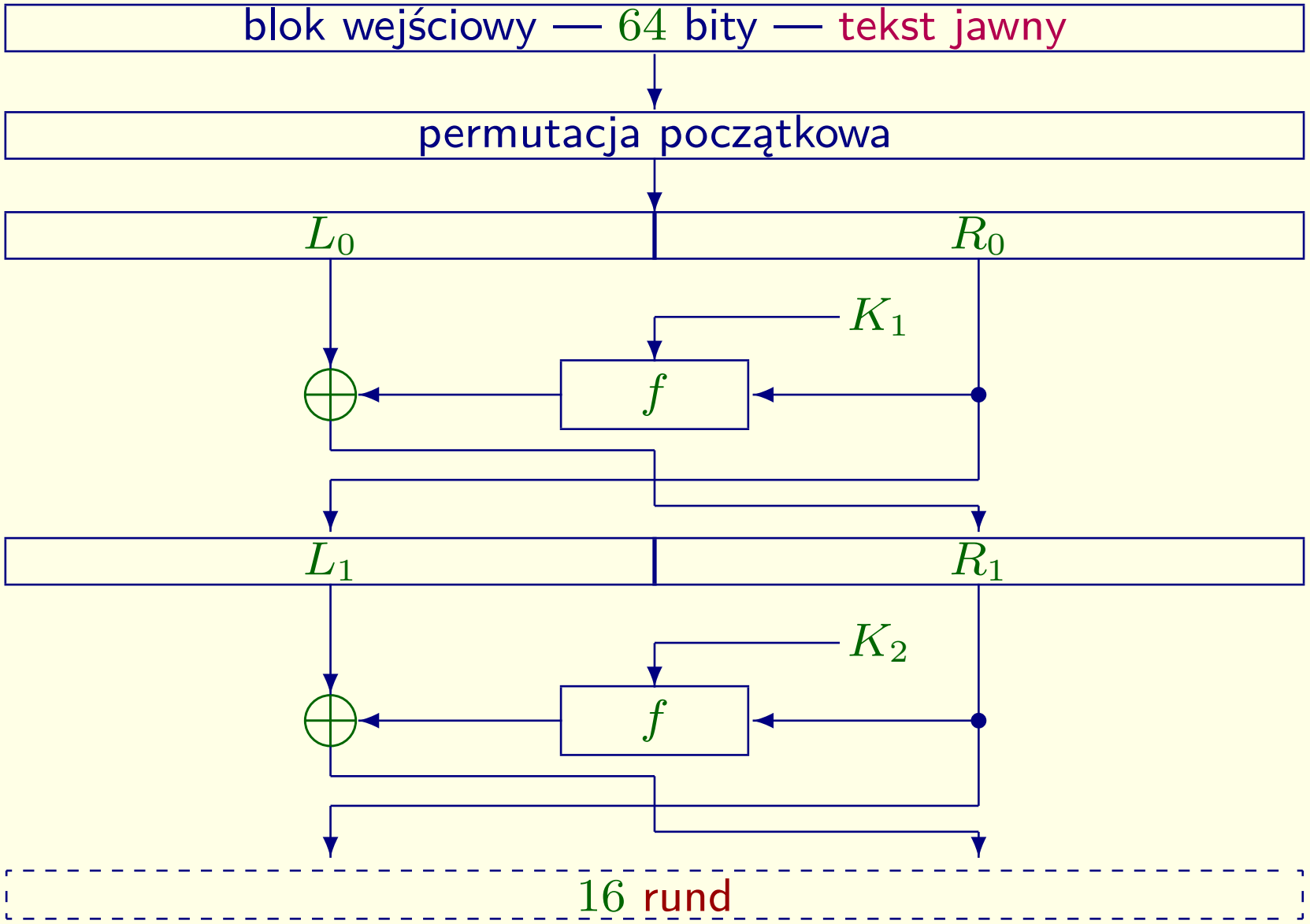
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0
K_1
f
L_1
R_1
K_2
f
16 rund

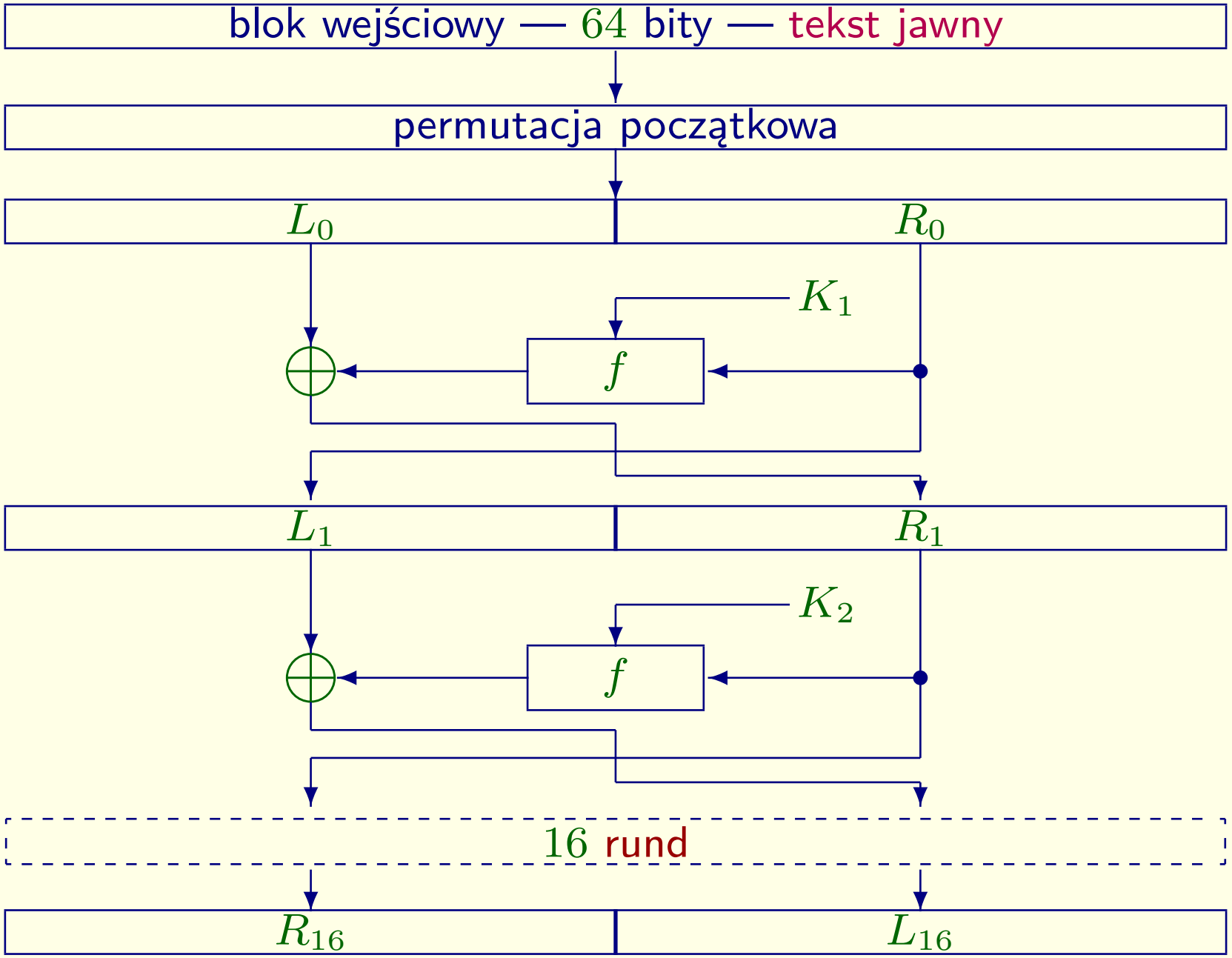
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0
K_1
f
L_1
R_1
K_2
f
16 rund
R_{16}
L_{16}

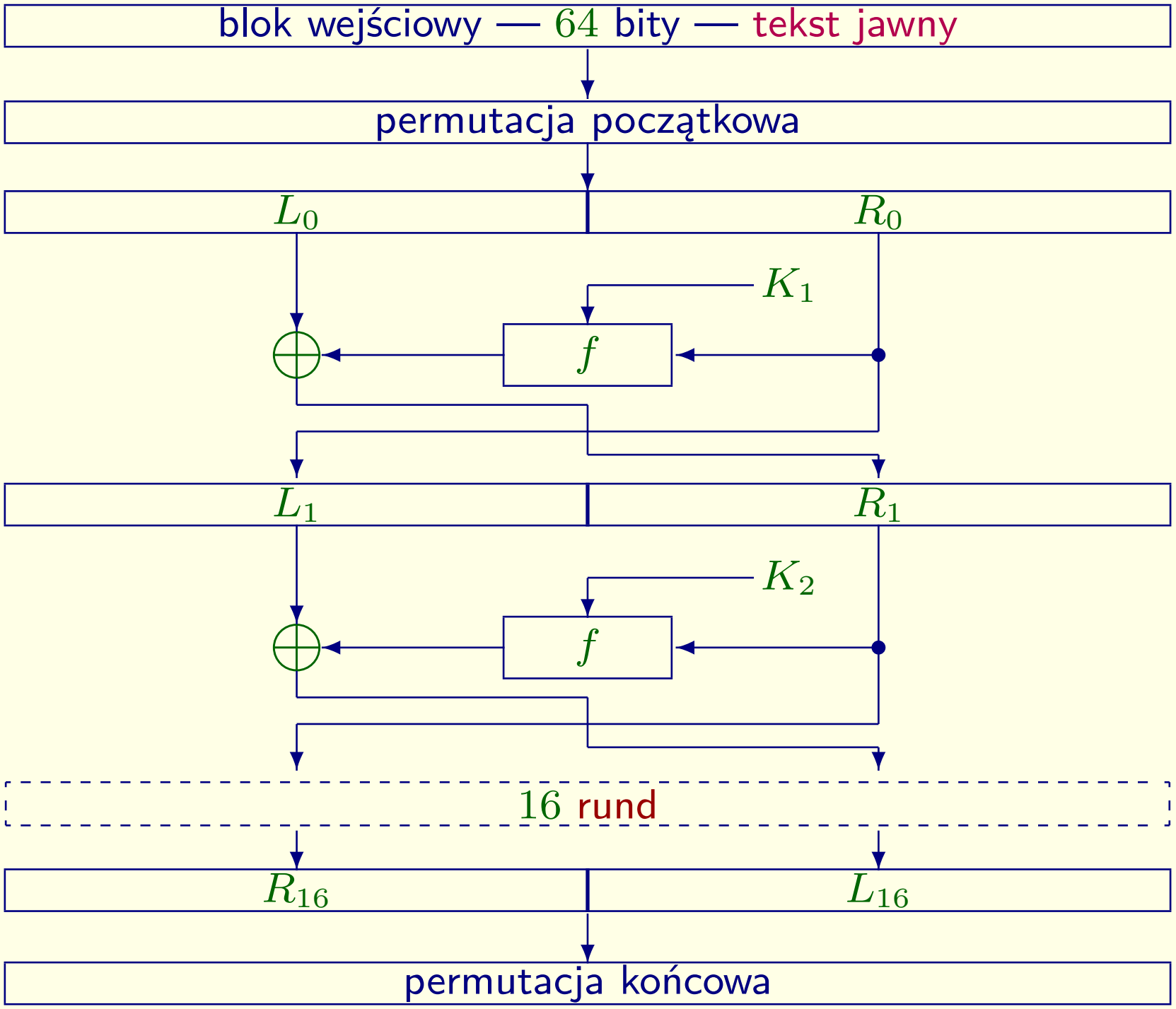
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0
K_1
f
L_1
R_1
K_2
f
16 rund
R_{16}
L_{16}
permutacja końcowa

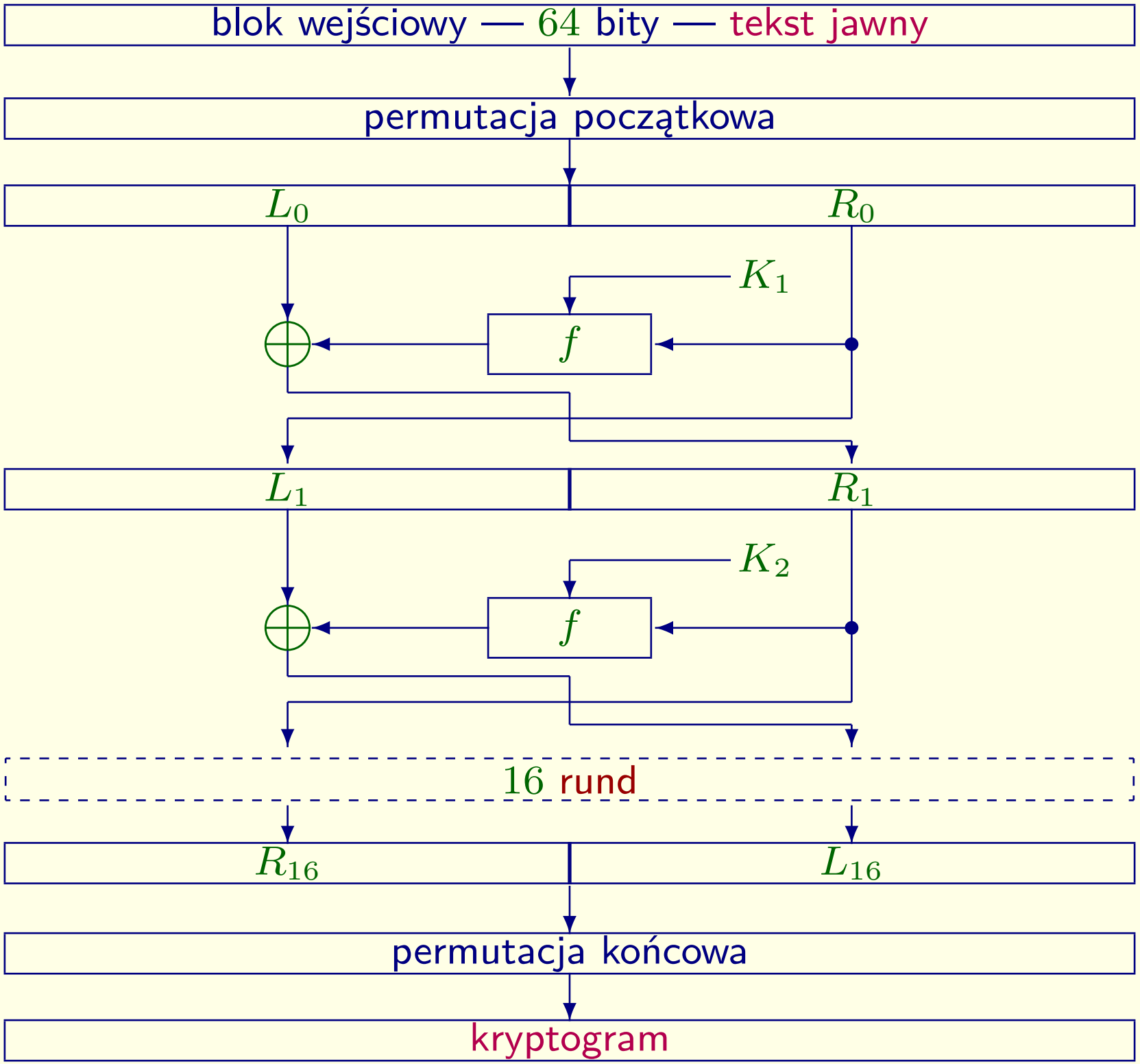
blok wejściowy — 64 bity — tekst jawny
permutacja początkowa
L_0
R_0
K_1
f
L_1
R_1
K_2
f
16 rund
R_{16}
L_{16}
permutacja końcowa
kryptogram

- wejście — 64 bitowy blok
- permutacja początkowa
- blok zostaje podzielony na lewą i prawą połowę po 32 bity każda
- 16 rund identycznych operacji opisanych funkcją f, w czasie których dane prawej połowy są przekształcane z użyciem klucza

- wejście — 64 bitowy blok
- permutacja początkowa
- blok zostaje podzielony na lewą i prawą połowę po 32 bity każda
- 16 rund identycznych operacji opisanych funkcją f, w czasie których dane prawej połowy są przekształcane z użyciem klucza

- wejście — 64 bitowy blok
- permutacja początkowa
- blok zostaje podzielony na lewą i prawą połowę po 32 bity każda
- 16 rund identycznych operacji opisanych funkcją f, w czasie których dane prawej połowy są przekształcane z użyciem klucza

- wejście — 64 bitowy blok
- permutacja początkowa
- blok zostaje podzielony na lewą i prawą połowę po 32 bity każda
- 16 rund identycznych operacji opisanych funkcją f, w czasie których dane prawej połowy są przekształcane z użyciem klucza

- jedna runda — funkcja f
  - w czasie każdej rundy bity klucza są przesuwane, a następnie 48 bitowy podklucz jest wybierany z 56 bitowego klucza
  - prawa część danych jest rozszerzana do 48 bitów za pomocą permutacji rozszerzającej a następnie podlega operacji xor z 48 bitami podklucza
  - wynik wysyłany jest do 8 S-boksów, które produkują nowe 32 bity
  - otrzymane 32 bity są permutowane w P-boksie

- jedna runda — funkcja f
  - w czasie każdej rundy bity klucza są przesuwane, a następnie 48 bitowy podklucz jest wybierany z 56 bitowego klucza
  - prawa część danych jest rozszerzana do 48 bitów za pomocą permutacji rozszerzającej a następnie podlega operacji xor z 48 bitami podklucza
  - wynik wysyłany jest do 8 S-boksów, które produkują nowe 32 bity
  - otrzymane 32 bity są permutowane w P-boksie

- jedna runda — funkcja f
  - w czasie każdej rundy bity klucza są przesuwane, a następnie 48 bitowy podklucz jest wybierany z 56 bitowego klucza
  - prawa część danych jest rozszerzana do 48 bitów za pomocą permutacji rozszerzającej a następnie podlega operacji xor z 48 bitami podklucza
  - wynik wysyłany jest do 8 S-boksów, które produkują nowe 32 bity
  - otrzymane 32 bity są permutowane w P-boksie

- jedna runda — funkcja f
  - w czasie każdej rundy bity klucza są przesuwane, a następnie 48 bitowy podklucz jest wybierany z 56 bitowego klucza
  - prawa część danych jest rozszerzana do 48 bitów za pomocą permutacji rozszerzającej a następnie podlega operacji xor z 48 bitami podklucza
  - wynik wysyłany jest do 8 S-boksów, które produkują nowe 32 bity
  - otrzymane 32 bity są permutowane w P-boksie

- jedna runda — funkcja f
  - w czasie każdej rundy bity klucza są przesuwane, a następnie 48 bitowy podklucz jest wybierany z 56 bitowego klucza
  - prawa część danych jest rozszerzana do 48 bitów za pomocą permutacji rozszerzającej a następnie podlega operacji xor z 48 bitami podklucza
  - wynik wysyłany jest do 8 S-boksów, które produkują nowe 32 bity
  - otrzymane 32 bity są permutowane w P-boksie

- wynik tych 4 operacji stanowiących funkcję f podlega operacji xor z lewą połową i staje się nową prawą połową
- stara prawa połowa staje się nową lewą połową, i tak 16 razy
- permutacja końcowa
- kryptogram

- wynik tych 4 operacji stanowiących funkcję f podlega operacji xor z lewą połową i staje się nową prawą połową
- stara prawa połowa staje się nową lewą połową, i tak 16 razy
- permutacja końcowa
- kryptogram

- wynik tych 4 operacji stanowiących funkcję f podlega operacji xor z lewą połową i staje się nową prawą połową
- stara prawa połowa staje się nową lewą połową, i tak 16 razy
- permutacja końcowa
- kryptogram

- wynik tych 4 operacji stanowiących funkcję f podlega operacji xor z lewą połową i staje się nową prawą połową
- stara prawa połowa staje się nową lewą połową, i tak 16 razy
- permutacja końcowa
- kryptogram

Jedna runda DES'a

Jedna runda DES'a

R_{i-1}

klucz — 56 bitów

Jedna runda DES'a

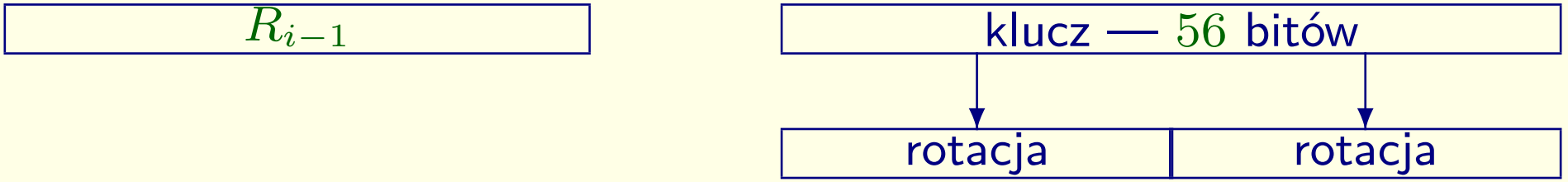

Jedna runda DES'a

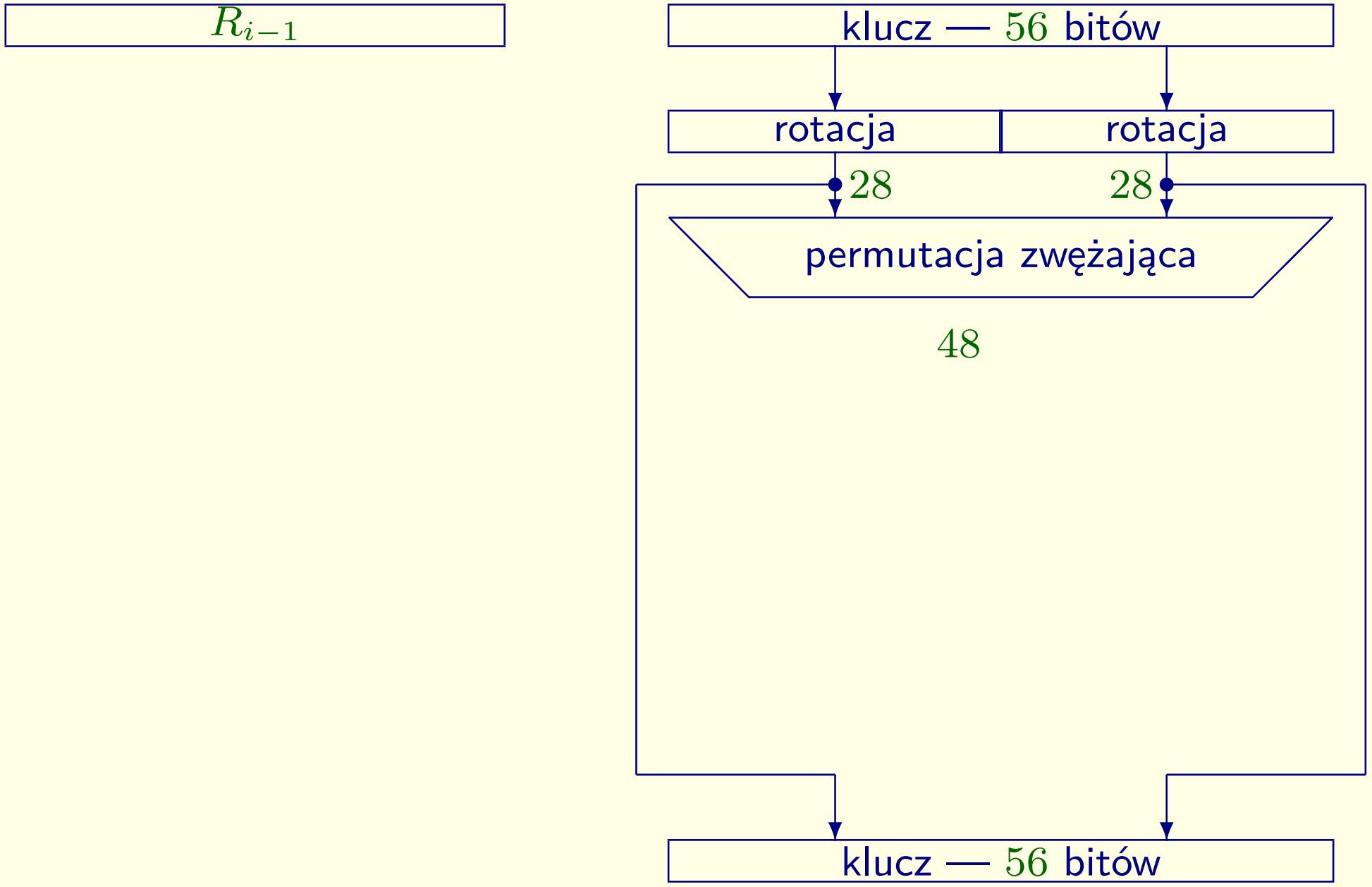

Jedna runda DES'a

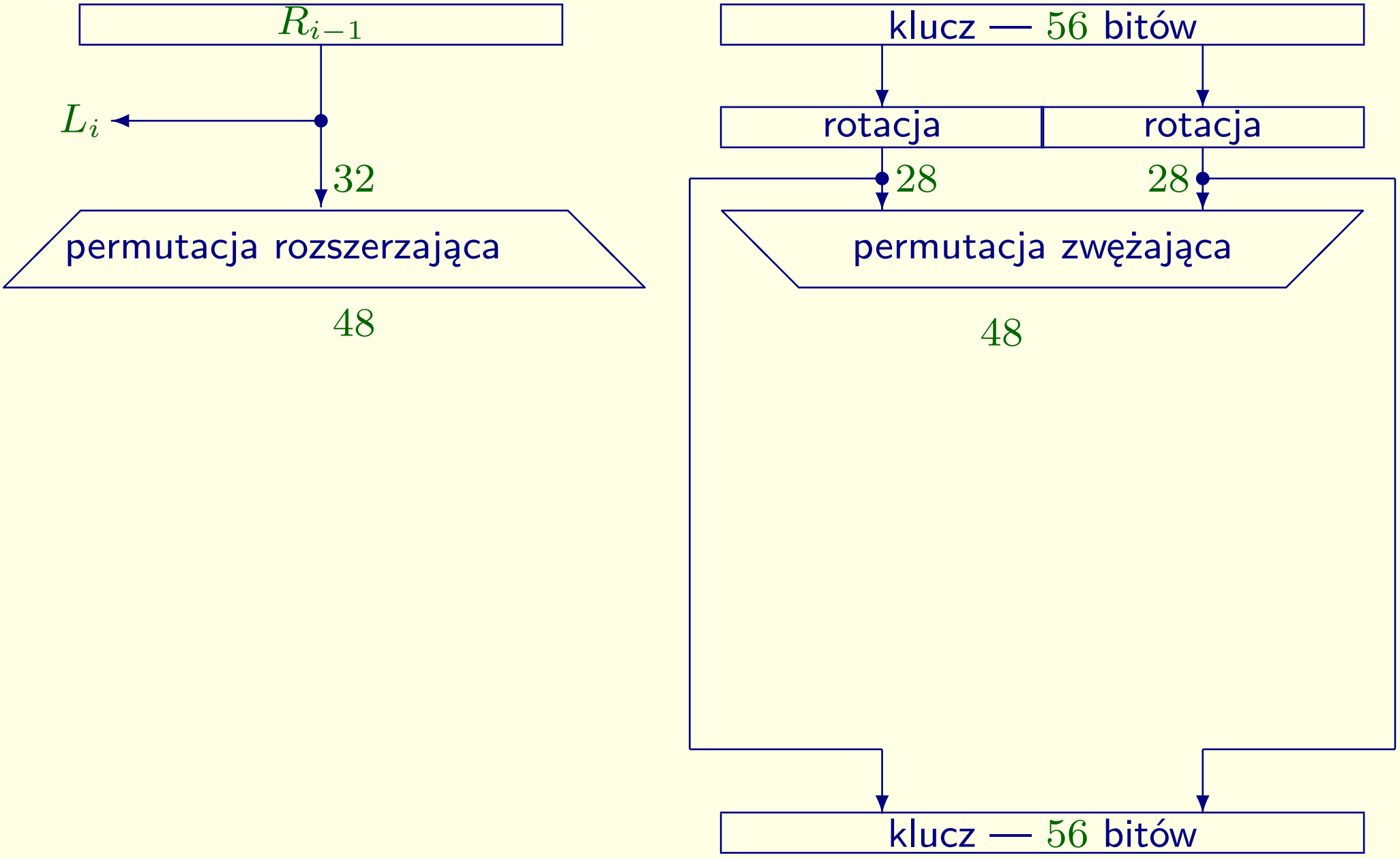

Jedna runda DES'a

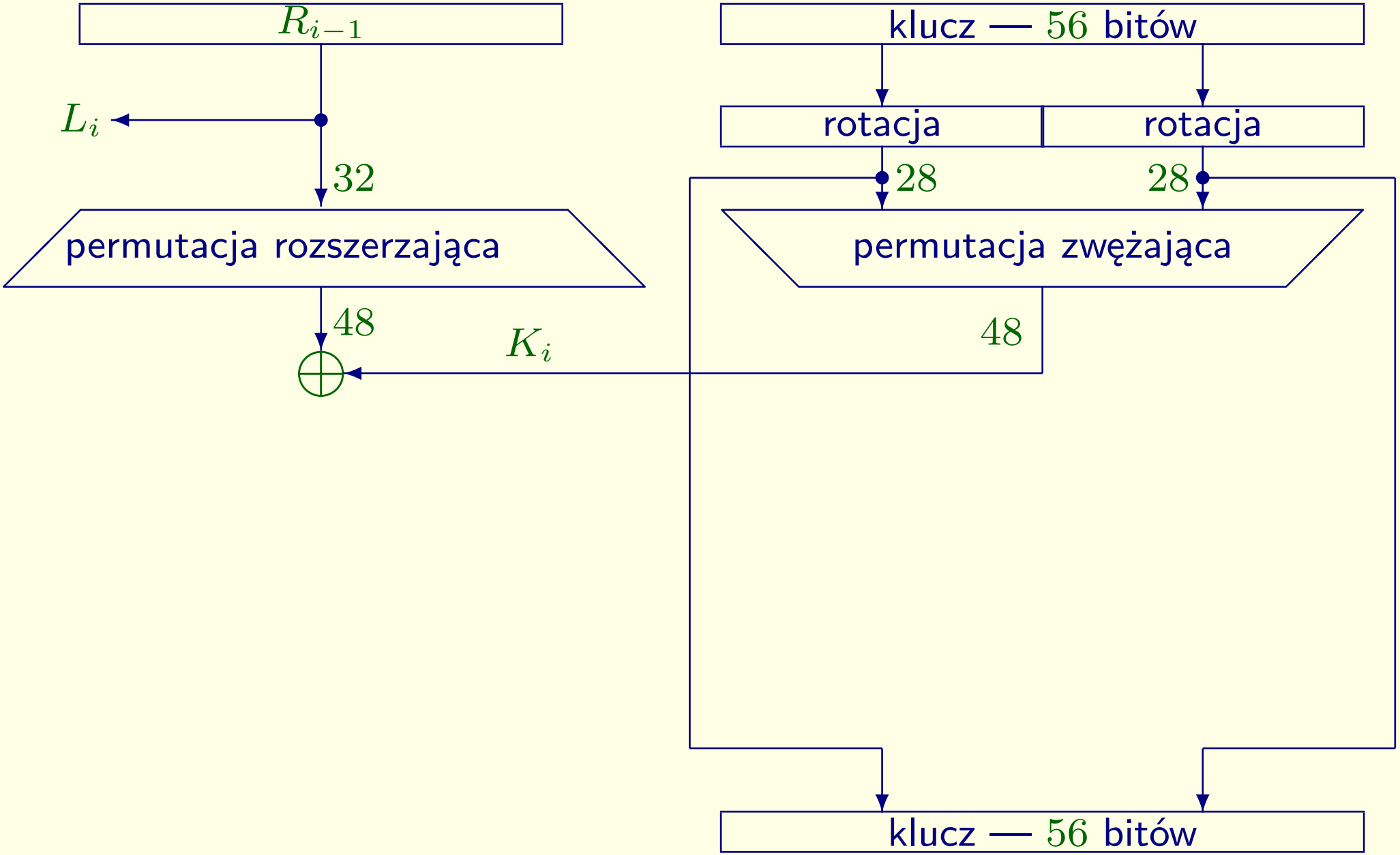

Jedna runda DES'a

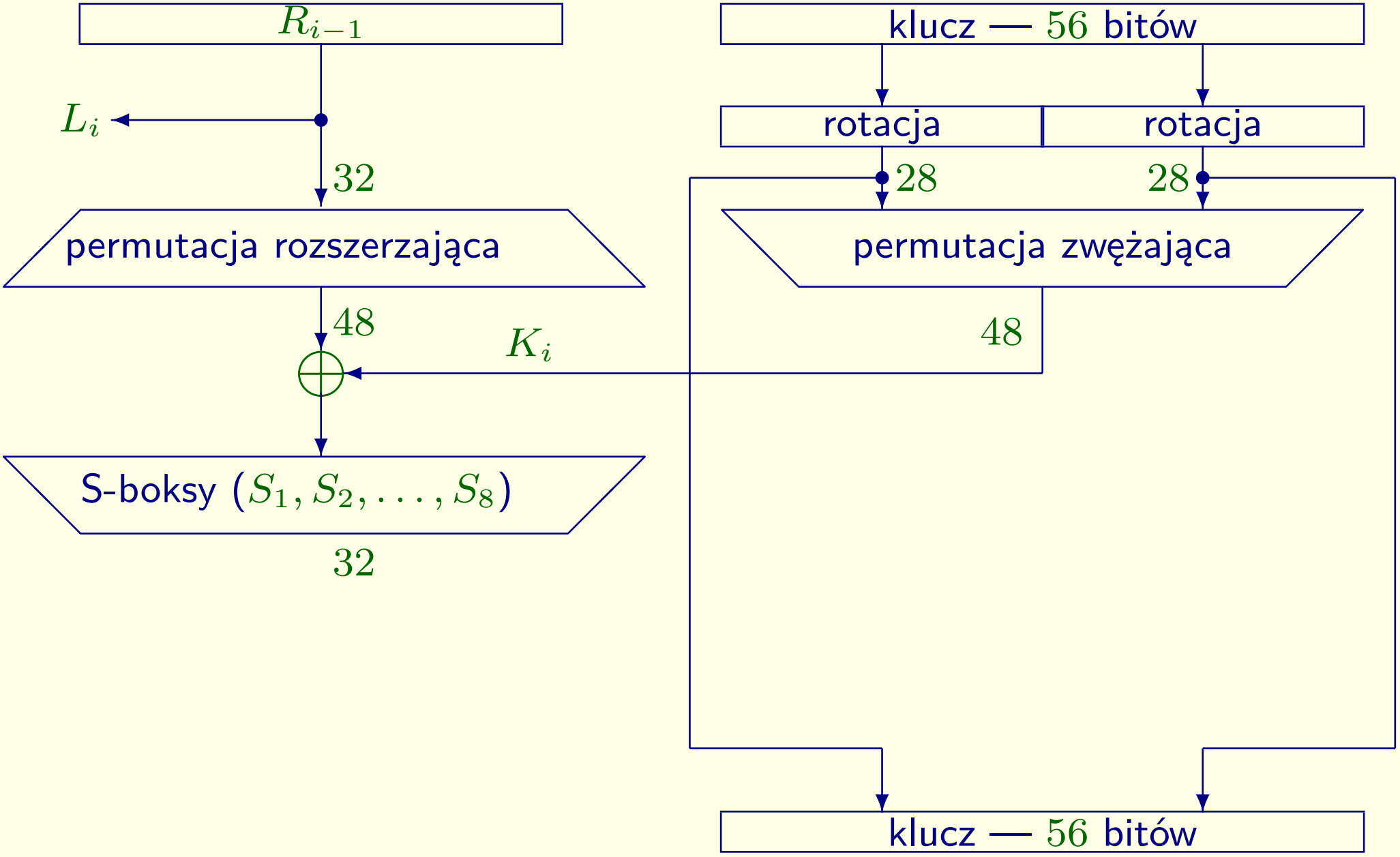

Jedna runda DES'a

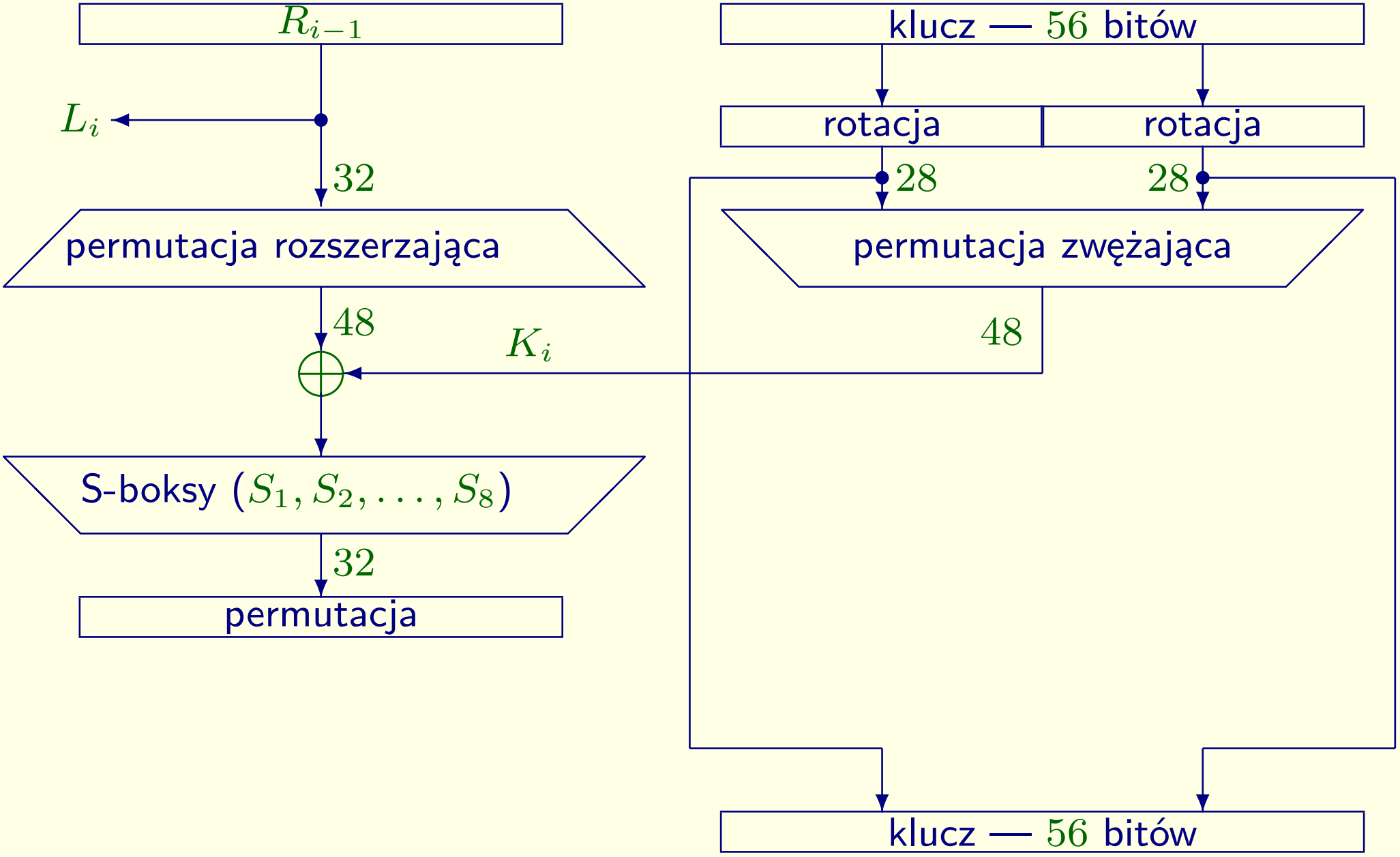

Jedna runda DES'a

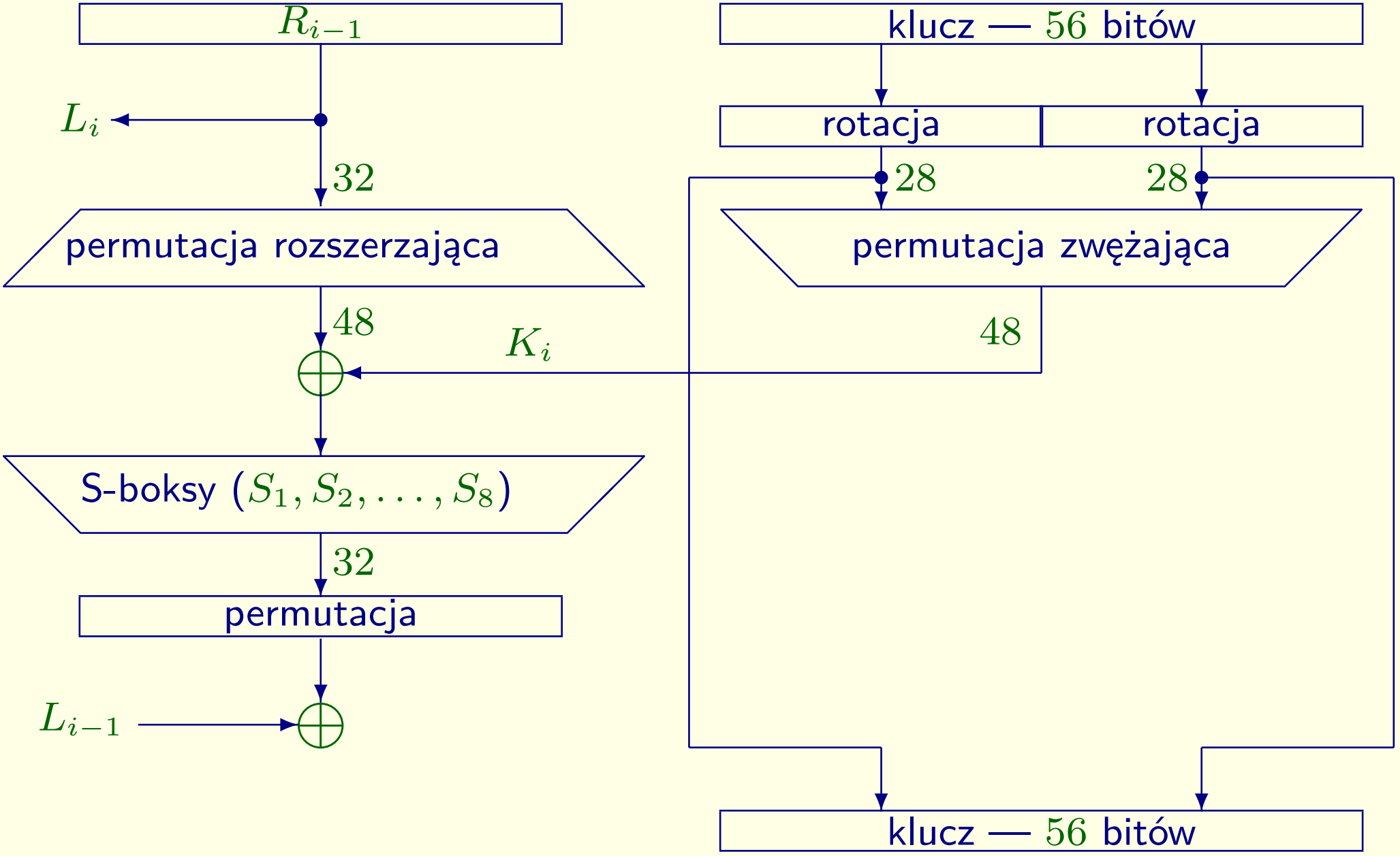

Jedna runda DES'a

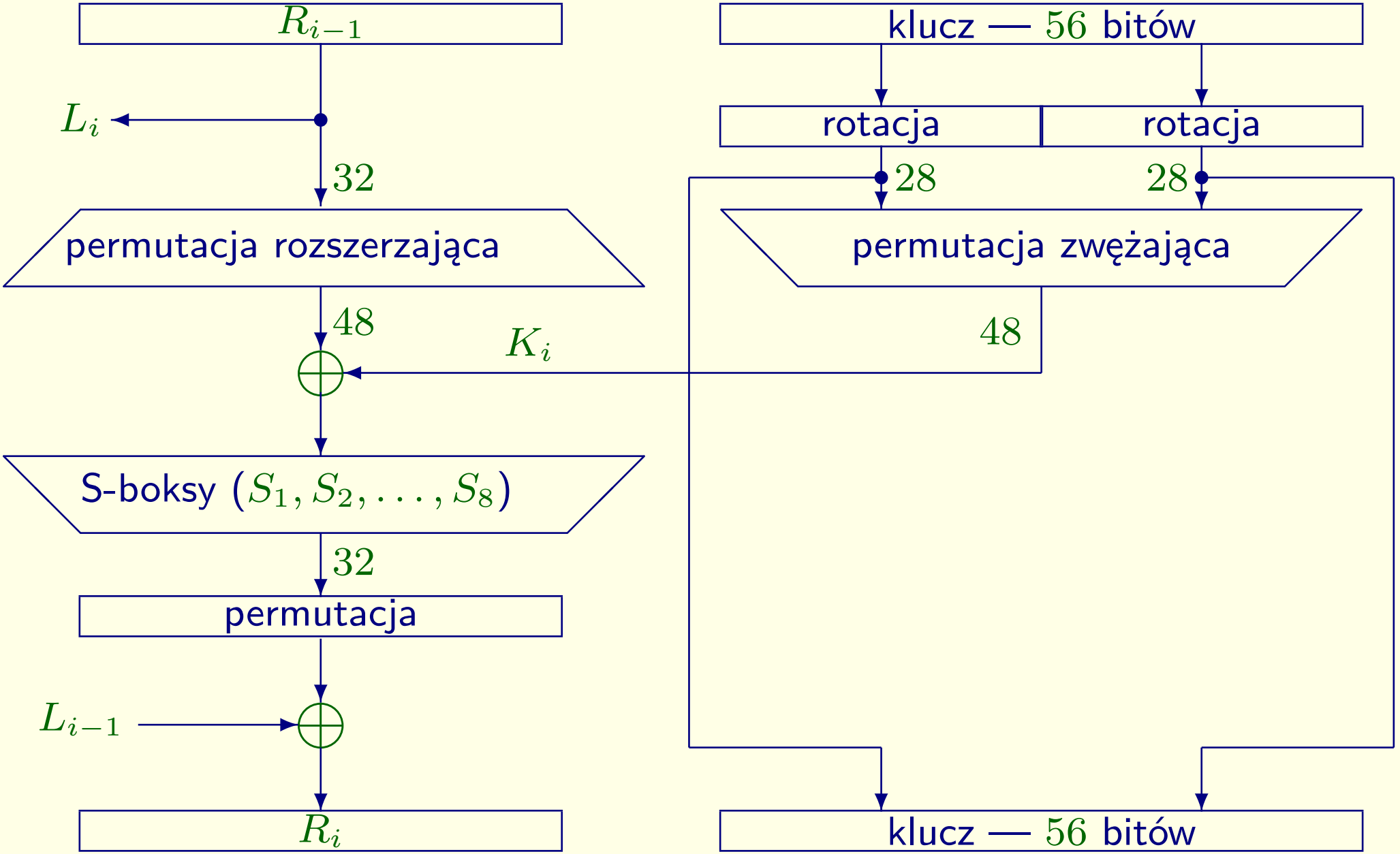

- szyfrowanie DES'em (i-ta runda)

  Jeśli L_i i R_i są lewą i prawą połową dla i-tej rundy, K_i jest podkluczem dla tej rundy, to dla tej rundy mamy

$$\begin{aligned} L_i &= R_{i-1} \\ R_i &= L_{i-1} \oplus f(R_{i-1}, K_i) \end{aligned}$$

- deszyfrowanie DES'em polega na przeprowadzeniu tych samych operacji co dla szyfrowania tylko podklucze występują w odwrotnej kolejności Ponieważ

$$\begin{aligned} R_{i-1} &= L_i \\ L_{i-1} &= R_i \oplus f(R_{i-1}, K_i) = R_i \oplus f(L_i, K_i) \end{aligned}$$

  to znając L_i, R_i oraz K_i możemy obliczyć L_{i-1} i R_{i-1}.

- szyfrowanie DES'em (i-ta runda)

  Jeśli L_i i R_i są lewą i prawą połową dla i-tej rundy, K_i jest podkluczem dla tej rundy, to dla tej rundy mamy

$$\begin{aligned} L_i &= R_{i-1} \\ R_i &= L_{i-1} \oplus f(R_{i-1}, K_i) \end{aligned}$$

- deszyfrowanie DES'em polega na przeprowadzeniu tych samych operacji co dla szyfrowania tylko podklucze występują w odwrotnej kolejności Ponieważ

$$\begin{aligned} R_{i-1} &= L_i \\ L_{i-1} &= R_i \oplus f(R_{i-1}, K_i) = R_i \oplus f(L_i, K_i) \end{aligned}$$

  to znając L_i, R_i oraz K_i możemy obliczyć L_{i-1} i R_{i-1}.

5.2 Elementy DES

- permutacje początkowa i końcowa nie mają znaczenia kryptograficznego (ułatwiają operowanie danymi w bajtach)

IP	58	50	42	34	26	18	10	2	60	52	44	36	28	20	12	4
	62	54	46	38	30	22	14	6	64	56	48	40	32	24	16	8
	57	49	41	33	25	17	9	1	59	51	43	35	27	19	11	3
	61	53	45	37	29	21	13	5	63	55	47	39	31	23	15	7
IP^{-1}	40	8	48	16	56	24	64	32	39	7	47	15	55	23	63	31
	38	6	46	14	54	22	62	30	37	5	45	13	53	21	61	29
	36	4	44	12	52	20	60	28	35	3	43	11	51	19	59	27
	34	2	42	10	50	18	58	26	33	1	41	9	49	17	57	25

Permutacja początkowa IP i końcowa IP^{-1} (tablice te czytamy od lewej do prawej, od góry w dół odczytując kolejne bity wyniku, a numery umieszczone na kolejnych pozycjach tabeli oznaczają numer bitu na wejściu, np. bit 58 wejścia jest pierwszym bitem wyjścia, itd.)

- generowanie podkluczy
  - z 64 bitowego losowego klucza otrzymuje się 56 bitowy ignorując co ósmy bit i dokonując permutacji KP

KP														
	57	49	41	33	25	17	9	1	58	50	42	34	26	18
	10	2	59	51	43	35	27	19	11	3	60	52	44	36
	63	55	47	39	31	23	15	7	62	54	46	38	30	22
	14	6	61	53	45	37	29	21	13	5	28	20	12	4

Permutacja klucza

  - 56 bitowy klucz dzieli się na dwie połowy po 28 bitów
  - połowy są przesuwane cyklicznie w lewo o 1 lub 2 bity w zależności od rundy wg reguły

runda	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
przesunięcie	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1

Przesunięcia połówek klucza

- generowanie podkluczy
  - z 64 bitowego losowego klucza otrzymuje się 56 bitowy ignorując co ósmy bit i dokonując permutacji KP

KP														
	57	49	41	33	25	17	9	1	58	50	42	34	26	18
	10	2	59	51	43	35	27	19	11	3	60	52	44	36
	63	55	47	39	31	23	15	7	62	54	46	38	30	22
	14	6	61	53	45	37	29	21	13	5	28	20	12	4

Permutacja klucza

  - 56 bitowy klucz dzieli się na dwie połowy po 28 bitów
  - połowy są przesuwane cyklicznie w lewo o 1 lub 2 bity w zależności od rundy wg reguły

runda	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
przesunięcie	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1

Przesunięcia połówek klucza

- generowanie podkluczy
  - z 64 bitowego losowego klucza otrzymuje się 56 bitowy ignorując co ósmy bit i dokonując permutacji KP

KP														
	57	49	41	33	25	17	9	1	58	50	42	34	26	18
	10	2	59	51	43	35	27	19	11	3	60	52	44	36
	63	55	47	39	31	23	15	7	62	54	46	38	30	22
	14	6	61	53	45	37	29	21	13	5	28	20	12	4

Permutacja klucza

  - 56 bitowy klucz dzieli się na dwie połowy po 28 bitów
  - połowy są przesuwane cyklicznie w lewo o 1 lub 2 bity w zależności od rundy wg reguły

runda	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
przesunięcie	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1

Przesunięcia połówek klucza

- generowanie podkluczy
  - z 64 bitowego losowego klucza otrzymuje się 56 bitowy ignorując co ósmy bit i dokonując permutacji KP

KP														
	57	49	41	33	25	17	9	1	58	50	42	34	26	18
	10	2	59	51	43	35	27	19	11	3	60	52	44	36
	63	55	47	39	31	23	15	7	62	54	46	38	30	22
	14	6	61	53	45	37	29	21	13	5	28	20	12	4

Permutacja klucza

  - 56 bitowy klucz dzieli się na dwie połowy po 28 bitów
  - połowy są przesuwane cyklicznie w lewo o 1 lub 2 bity w zależności od rundy wg reguły

runda	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
przesunięcie	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1

Przesunięcia połówek klucza

- permutacja z kompresją CP (permutowany wybór) daje 48 bitów podklucza

CP												
	14	17	11	24	1	5	3	28	15	6	21	10
	23	19	12	4	26	8	16	7	27	20	13	2
	41	52	31	37	47	55	30	40	51	45	33	48
	44	49	39	56	34	53	46	42	50	36	29	32

Permutacja zwężająca

- permutacja z rozszerzeniem rozszerza 32 bity R_i do 48 bitów

EP												
	32	1	2	3	4	5	4	5	6	7	8	9
	8	9	10	11	12	13	12	13	14	15	16	17
	16	17	18	19	20	21	20	21	22	23	24	25
	24	25	26	27	28	29	28	29	30	31	32	1

Permutacja z rozszerzeniem

- permutacja z kompresją CP (permutowany wybór) daje 48 bitów podklucza

CP												
	14	17	11	24	1	5	3	28	15	6	21	10
	23	19	12	4	26	8	16	7	27	20	13	2
	41	52	31	37	47	55	30	40	51	45	33	48
	44	49	39	56	34	53	46	42	50	36	29	32

Permutacja zwężająca

- permutacja z rozszerzeniem rozszerza 32 bity R_i do 48 bitów

EP												
	32	1	2	3	4	5	4	5	6	7	8	9
	8	9	10	11	12	13	12	13	14	15	16	17
	16	17	18	19	20	21	20	21	22	23	24	25
	24	25	26	27	28	29	28	29	30	31	32	1

Permutacja z rozszerzeniem

- S-boksy
  - wynik operacji xor na rozszerzonym R_i i K_i dzielony jest na 8 części po 6 bitów, z których każda przechodzi do oddzielnego S-boksu $(S_1, \ldots, S_8)$
  - 6 bitów wchodzących do S-boksu przekształcanych jest w 4 bity wyjściowe w specjalny sposób pierwszy i ostatni bit 6 bitów wejściowych daje liczbę dwubitową od $0 - 3$ oznaczającą wiersz S-boksu, zaś bity $2 - 5$ dają liczbę 4-bitową od $0 - 15$, która odpowiada kolumnie tabeli.

- S-boksy
  - wynik operacji xor na rozszerzonym R_i i K_i dzielony jest na 8 części po 6 bitów, z których każda przechodzi do oddzielnego S-boksu $(S_1, \ldots, S_8)$
  - 6 bitów wchodzących do S-boksu przekształcanych jest w 4 bity wyjściowe w specjalny sposób pierwszy i ostatni bit 6 bitów wejściowych daje liczbę dwubitową od $0 - 3$ oznaczającą wiersz S-boksu, zaś bity $2 - 5$ dają liczbę 4-bitową od $0 - 15$, która odpowiada kolumnie tabeli.

- S-boksy
  - wynik operacji xor na rozszerzonym R_i i K_i dzielony jest na 8 części po 6 bitów, z których każda przechodzi do oddzielnego S-boksu $(S_1, \ldots, S_8)$
  - 6 bitów wchodzących do S-boksu przekształcanych jest w 4 bity wyjściowe w specjalny sposób pierwszy i ostatni bit 6 bitów wejściowych daje liczbę dwubitową od $0-3$ oznaczającą wiersz S-boksu, zaś bity $2-5$ dają liczbę 4-bitową od $0-15$, która odpowiada kolumnie tabeli.

S_1	14	4	13	1	2	15	11	8	3	10	6	12	5	9	0	7
	0	15	7	4	14	2	13	1	10	6	12	11	9	5	3	8
	4	1	14	8	13	6	2	11	15	12	9	7	3	10	5	0
	15	12	8	2	4	9	1	7	5	11	3	14	10	0	6	13
S_2	15	1	8	14	6	11	3	4	9	7	2	13	12	0	5	10
	3	13	4	7	15	2	8	14	12	0	1	10	6	9	11	5
	0	14	7	11	10	4	13	1	5	8	12	6	9	3	2	15
	13	8	10	1	3	15	4	2	11	6	7	12	0	5	14	9
S_3	10	0	9	14	6	3	15	5	1	13	12	7	11	4	2	8
	13	7	0	9	3	4	6	10	2	8	5	14	12	11	15	1
	13	6	4	9	8	15	3	0	11	1	2	12	5	10	14	7
	1	10	13	0	6	9	8	7	4	15	14	3	11	5	2	12
S_4	7	13	14	3	0	6	9	10	1	2	8	5	11	12	4	15
	13	8	11	5	6	15	0	3	4	7	2	12	1	10	14	9
	10	6	9	0	12	11	7	13	15	1	3	14	5	2	8	4
	3	15	0	6	10	1	13	8	9	4	5	11	12	7	2	14
S_5	2	12	4	1	7	10	11	6	8	5	3	15	13	0	14	9
	14	11	2	12	4	7	13	1	5	0	15	10	3	9	8	6
	4	2	1	11	10	13	7	8	15	9	12	5	6	3	0	14
	11	8	12	7	1	14	2	13	6	15	0	9	10	4	5	3
S_6	12	1	10	15	9	2	6	8	0	13	3	4	14	7	5	11
	10	15	4	2	7	12	9	5	6	1	13	14	0	11	3	8
	9	14	15	5	2	8	12	3	7	0	4	10	1	13	11	6
	4	3	2	12	9	5	15	10	11	14	1	7	6	0	8	13
S_7	4	11	2	14	15	0	8	13	3	12	9	7	5	10	6	1
	13	0	11	7	4	9	1	10	14	3	5	12	2	15	8	6
	1	4	11	13	12	3	7	14	10	15	6	8	0	5	9	2
	6	11	13	8	1	4	10	7	9	5	0	15	14	2	3	12
S_8	13	2	8	4	6	15	11	1	10	9	3	14	5	0	12	7
	1	15	13	8	10	3	7	4	12	5	6	11	0	14	9	2
	7	11	4	1	9	12	14	2	0	6	10	13	15	3	5	8
	2	1	14	7	4	10	8	13	15	12	9	0	3	5	6	11

- Weźmy dla przykładu S-boks S_1

S_1																
	14	4	13	1	2	15	11	8	3	10	6	12	5	9	0	7
	0	15	7	4	14	2	13	1	10	6	12	11	9	5	3	8
	4	1	14	8	13	6	2	11	15	12	9	7	3	10	5	0
	15	12	8	2	4	9	1	7	5	11	3	14	10	0	6	13

S-boks S_1

Jeśli na wejściu mamy ciąg bitów $1\underline{10011}1$, to skrajne bity 1 i 6 dają liczbę $11_2 = 3_{10}$, zaś bity $2-5$ dają liczbę $1001_2 = 9_{10}$, na przecięciu wiersza 3 i kolumny 9 boksu S_1 mamy liczbę $11_{10} = 1011_2$ (wiersze i kolumny liczymy od zera). W wyniku otrzymujemy ciąg bitów 1011.

- wyniki z 8 S-boksów są łączone w 32 bitową liczbę
- na tych 32 bitach dokonuje się permutacji P wg poniższej tablicy oraz operacji xor z 32 bitami lewej połowy otrzymując nową prawą połowę, która przekazywana jest do następnej rundy

P																
	16	7	20	21	29	12	28	17	1	15	23	26	5	18	31	10
	2	8	24	14	32	27	3	9	19	13	30	6	22	11	4	25

Pertmutacja (P-boks)

- wyniki z 8 S-boksów są łączone w 32 bitową liczbę
- na tych 32 bitach dokonuje się permutacji P wg poniższej tablicy oraz operacji xor z 32 bitami lewej połowy otrzymując nową prawą połowę, która przekazywana jest do następnej rundy

P																
	16	7	20	21	29	12	28	17	1	15	23	26	5	18	31	10
	2	8	24	14	32	27	3	9	19	13	30	6	22	11	4	25

Pertmutacja (P-boks)

5.3 Trzykrotny DES

Rozszerzenie algorytmu DES, w którym stosuje się dwa klucze K_1 i K_2

- Szyfrowanie
  1. wiadomość szyfrowana jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. deszyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest ponownie szyfrowany kluczem K_1
- Deszyfrowanie
  1. kryptogram deszyfrowany jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. szyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest powtórnie deszyfrowany kluczem K_1

5.3 Trzykrotny DES

Rozszerzenie algorytmu DES, w którym stosuje się dwa klucze K_1 i K_2

- Szyfrowanie
  1. wiadomość szyfrowana jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. deszyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest ponownie szyfrowany kluczem K_1
- Deszyfrowanie
  1. kryptogram deszyfrowany jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. szyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest powtórnie deszyfrowany kluczem K_1

5.3 Trzykrotny DES

Rozszerzenie algorytmu DES, w którym stosuje się dwa klucze K_1 i K_2

- Szyfrowanie
  1. wiadomość szyfrowana jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. deszyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest ponownie szyfrowany kluczem K_1
- Deszyfrowanie
  1. kryptogram deszyfrowany jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. szyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest powtórnie deszyfrowany kluczem K_1

5.3 Trzykrotny DES

Rozszerzenie algorytmu DES, w którym stosuje się dwa klucze K_1 i K_2

- Szyfrowanie
  1. wiadomość szyfrowana jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. deszyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest ponownie szyfrowany kluczem K_1
- Deszyfrowanie
  1. kryptogram deszyfrowany jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. szyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest powtórnie deszyfrowany kluczem K_1

5.3 Trzykrotny DES

Rozszerzenie algorytmu DES, w którym stosuje się dwa klucze K_1 i K_2

- Szyfrowanie
  1. wiadomość szyfrowana jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. deszyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest ponownie szyfrowany kluczem K_1
- Deszyfrowanie
  1. kryptogram deszyfrowany jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. szyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest powtórnie deszyfrowany kluczem K_1

5.3 Trzykrotny DES

Rozszerzenie algorytmu DES, w którym stosuje się dwa klucze K_1 i K_2

- Szyfrowanie
  1. wiadomość szyfrowana jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. deszyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest ponownie szyfrowany kluczem K_1
- Deszyfrowanie
  1. kryptogram deszyfrowany jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. szyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest powtórnie deszyfrowany kluczem K_1

5.3 Trzykrotny DES

Rozszerzenie algorytmu DES, w którym stosuje się dwa klucze K_1 i K_2

- Szyfrowanie
  1. wiadomość szyfrowana jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. deszyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest ponownie szyfrowany kluczem K_1
- Deszyfrowanie
  1. kryptogram deszyfrowany jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. szyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest powtórnie deszyfrowany kluczem K_1

5.3 Trzykrotny DES

Rozszerzenie algorytmu DES, w którym stosuje się dwa klucze K_1 i K_2

- Szyfrowanie
  1. wiadomość szyfrowana jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. deszyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest ponownie szyfrowany kluczem K_1
- Deszyfrowanie
  1. kryptogram deszyfrowany jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. szyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest powtórnie deszyfrowany kluczem K_1

5.3 Trzykrotny DES

Rozszerzenie algorytmu DES, w którym stosuje się dwa klucze K_1 i K_2

- Szyfrowanie
  1. wiadomość szyfrowana jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. deszyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest ponownie szyfrowany kluczem K_1
- Deszyfrowanie
  1. kryptogram deszyfrowany jest kluczem K_1
  2. wynik kroku 1. szyfrowany jest kluczem K_2
  3. wynik kroku 2. jest powtórnie deszyfrowany kluczem K_1